

Vier telers over rotatie, bodem, pootgoed en hygiëne

Bewust bezig met vitaliteit aardappelteelt

Nederland heeft een naam hoog te houden als grootste pootaardappelexporteur, prominent exporteur van consumptie- en industrieaardappelen en als een van de grootste producenten van aardappelproducten. Dat lukt alleen als de vitaliteit in de hele sector zit. Vier akkerbouwers vertellen hoe zij teelt vitaal houden.

'Aaltjes voorkomen met ruime rotatie'

Anneüs Boschma hanteert een ruime rotatie in zijn aardappelteelt om problemen met aaltjes voor te blijven. In zijn bouwplan zit ook het ras Maritiema, een sterk aaltjesresistent ras. „Anders kun je er op wachten dat het een keer fout gaat. En dat wil ik voor zijn.”

De invulling van het bouwplan is voor de akkerbouwer uit Swifterbant (FL) ieder jaar weer een puzzel. Hij teelt 1:4 aardappelen, waarvan de helft wordt gevuld met het resistente ras Maritiema. Hij komt dus maar één keer in de acht jaar met een minder resistent ras terug op hetzelfde perceel. Daarnaast teelt hij zijn bieten in een rotatie van 1:3 of 1:4. De rest van zijn bouwplan vult hij in met graan. Andere intensieve gewassen als peen en uien teelt hij bewust niet.

Met een vruchtwisseling van 1:4 en 1:3 gaat het natuurlijk scheef lopen, daarom moet hij ieder jaar zijn bouwplan aanpassen. „Om het rond te krijgen, teel ik daardoor ook wel eens graan na graan.”

En soms gooit het weer tijdens de oogst roet in het eten. „Als het land kapot is gereden na

een late en natte bietenoogst, en ik zou in het volgende jaar aardappelen op dit perceel poten, dan gooi ik het bouwplan weer om. Dan zet ik graan op dat kapotgeroepen perceel. Ik heb in mijn bouwplan gelukkig de ruimte om te schuiven.”

Boschma teelt ook het ras Melody voor de tafelmkt. Een mooie aardappel met een goede opbrengst. Zeker vergeleken met de Maritiema. „Ik rooi misschien minder kilo's, maar op deze manier houd ik wel mijn bodem gezond. Je moet tenslotte vooruit denken.” In de bieten hanteert hij dezelfde filosofie en teelt hij ook afwisselend resistente en minder resistente rassen. „Doe je dat niet, dan kun je er op wachten dat het een keer fout gaat.” Boschma is acht jaar geleden verhuisd naar zijn huidige locatie aan de Tarpanweg in het buitengebied van Swifterbant. Hij moest verhuizen voor de komst van de Hanzelijn. Tijdens het eerste teeltseizoen op het nieuwe bedrijf ontdekte hij dat hij te maken kreeg met lichte aaltjesbesmettingen. „Ik zag her en der kleine plekken in de aardappelen naar voren komen.” Door de inzet van het resistente

ras Maritiema is dat langzaam maar zeker verbeterd. „Op de plekken waar eerder de aardappelen wat wegzakten, zie je dat het gewas nu vitaler blijft.”

Dat gaat niet van de ene op de andere dag, weet hij. „Een goede structuur moet je door de jaren heen opbouwen.”

'Goed uitgangsmateriaal is begin van je inkomen'

Het is voor consumptieaardappelteler Peter Boer uit Klaaswaal (ZH) belangrijk om goed uitgangsmateriaal te hebben. „Dat is het begin van je inkomen. Een slechte start haalt het hele jaar niet meer in.”

Boer teelt zijn eigen uitgangsmateriaal voor de consumptieteelt. Niet op heel grote schaal, voegt hij daar bescheiden aan toe. „Zo'n 15 tot 20 hectare van verschillende rassen.” Hij verbouwt Volva, Nicola, Fontane en Bintje voor eigen teelt en voor de handel. Om zijn eigen pootgoed voor de consumptieteelt in goede conditie te houden, spuit hij bij het poten Amistar en een luizenmiddel bij. Ook geeft hij een rijenbemesting bij het poten. De stikstof komt langzaam vrij, is zijn ervaring, en op deze manier krijgt de plant een constante stroom van stikstof.

Ook de selectie neemt hij uiterst serieus. „Dat doe ik samen met iemand van de bedrijfsverzorging AB Zuid-Holland en dat bevalt me hartstikke goed.” Hij loopt liever twee keer extra dan dat later blijkt dat hij een keer te weinig heeft gelopen. „Daar bezuinig ik niet op.”

Als zijn pootgoed voor de pootaardappelteelt wordt afgeleverd, bekijkt hij deze aardappelen kritisch. En als hij de partij niet helemaal

vertrouwt, laat hij deze extra keuren of vraagt hij een extra monster aan. Maar ook met deze voorzorgsmaatregelen kun je niet alles uitsluiten, weet hij. „Sommige gebreken komen pas in het veld naar voren.” Zo heeft hij nu ook een kleine partij waarvan de opkomst niet helemaal naar wens is. „Dat is jammer.” Het is wel eens voorgekomen dat hij een geleverde partij heeft afgewezen. „Dan zeg ik: het ziet er niet goed uit, neem het maar mee terug.” Dat is niet altijd makkelijk. „Er volgt dan een extra keuring om te zien of de partij wel of niet binnen de normen valt. Ach, en meestal komen we er dan wel weer uit.” Boer teelt in totaal 60 hectare aardappelen, waarvan tot 20 hectare pootgoed. Daarnaast verbouwt hij zaaiuien, suikerbieten en graan. Hij probeert in de aardappelen een rotatie van 1:4 aan te houden, maar dat lukt niet altijd. Af en toe komt hij uit op 1:3. Dat is aan de krappe kant, vindt Boer. „Ik zou liever wat ruimer telen. Maar zo lang de graanprijzen zo laag zijn, moet het inkomen uit de aardappelen en de uien komen.” ▶

Veel minder bodemdruk door overlaadwagens

Het akkerbouwbedrijf Novifarm in Numansdorp (ZH) zet sinds enkele jaren overlaadwagens in bij de graanoogst. Vorig jaar hebben ze ook getest met een dergelijke wagen in de bietenoogst. „De bodembelasting is met 50 tot 60 procent gezakt en het geeft zo veel rust in het land”, zegt Leon Noordam.

Vanwege de grote arealen wordt de graanoogst bij Novifarm met twee combines gedaan. Ook reden er drie of vier trekkers met kippers heen en weer tussen combines en coöperatie om het graan af te voeren. Dat zorgde voor extra insparing. Met de inzet van de overlaadwagen is dat verleden tijd. Deze blijft op het land, de chauffeur weet precies wanneer hij bij welke combine moet zijn om gevuld te worden. En, niet onbelangrijk, vindt Noordam: „Hij kent het perceel, hij weet waar de spuitsporen liggen. Daardoor heb je veel minder bewegingen op het land.” Omdat de overlaadwagen op het land blijft, kan de bandenspanning flink naar beneden. Met de kippers op de weg is al gauw een spanning van 3 tot 3,5 bar nodig, de overlaadwagen rijdt op 1,2 tot 1,3 bar. Bovendien rijdt deze ook nog

eens op veel grotere banden (80 centimeter breed). „De belasting van de bodem neemt daardoor drastisch af, met name de druk op de diepere lagen.”

Dat laatste is een belangrijke overweging voor Noordam. „De bovenste laag trek je nog wel los met de stoppelbewerking. Maar bij die diepere laag kom je niet meer. En zo bouw je jaar op jaar de verdichting op.”

Hoe groot het effect op de bodem is, weet hij niet, maar hij is er van overtuigd dat het werkt. „Alles wat je kunt doen om de bodem te ontzien, is winst.” Dit jaar zijn de omstandigheden tijdens de graanoogst minder dan gemiddeld. „Dan is het effect alleen maar groter.”

Vorig jaar heeft het bedrijf getest met een overlaadwagen in de bietenoogst. De

ondernemers leveren ook nog bieten in januari en dan zijn de rooi-omstandigheden niet altijd meer optimaal. „Ons areaal is zo groot dat we de leveringen wel moeten spreiden.” De overlaadwagen reed op 0,9 bar in combinatie met grotere banden. Het verschil werd al snel duidelijk. „Onze normale kippers zakten in het perceel weg, terwijl de overlaadwagen gewoon door kon rijden.” Bijkomstig voordeel van een overlaadwagen in de bietenoogst is dat deze alleen op het land rijdt, waardoor de weg schoon blijft. „Als je in een gebied werkt waar meer niet-akkerbouwers wonen dan akkerbouwers, is dat ook een belangrijk argument. Het risico op ongelukken door slik op de weg is hierdoor een stuk kleiner, en dat voordeel is niet in geld uit te drukken.”

‘Bedrijfshygiëne hoog in het vaandel’

Douwe Dijkstra houdt bedrijfshygiëne hoog in het vaandel. Daarmee hoopt de pootgoedteler uit Rutten (FL) ziekten buiten de deur te houden. Deelname aan het hygiëneprotocol is voor hem een logische zaak. Hij was van huis uit al gewend schoon te werken, dus het hygiëneprotocol vroeg van hem weinig extra inspanningen. „Wij werken altijd al secuur”, zegt hij. „Schoon beginnen is een manier van werken.”

Hij vervolgt: „Als we klaar zijn met het sorteren van aardappelen, maken we de machine schoon met de stofzuiger. Kisten worden schoongemaakt aan het eind van het seizoen of als er nieuw uitgangsmateriaal in moet.” En ook de aardappelrooier wordt minimaal bezemschoon gemaakt voor hij naar een ander perceel gaat. „Ook al liggen die twee percelen naast elkaar. Alle grond gaat er af en er mag geen aardappel meer in zitten.” Belangrijk, vindt hij. Niet alleen om verslepen van mogelijke ziekten te voorkomen, maar ook vermenging van partijen.

Dijkstra heeft naast zijn akkerbouwbedrijf met onder meer 20 hectare pootaardappelen een tweede tak: het opzakken van aardappelen voor derden. Gelet op het inslepen van ziekten zit daar een mogelijk risico. En daar is hij zich terdege van bewust. „Je introduceert vreemd materiaal op je bedrijf, daar moet je extra op letten.” Met zijn klanten heeft hij dan ook strikte afspraken gemaakt. „De aardappelen mogen niet zomaar bij mij afgeleverd worden. De telers moeten groen licht hebben voor de toetsing op bruinen en ringrot. Als de aardappelen vrij zijn bevonden en NAK-goedgekeurd, ga ik er van uit dat het goed is.”

Om problemen te voorkomen, heeft Dijkstra twee aparte sorteer- en opzaklijnen in de schuur. Ook hanteert hij duidelijke schema's, zodat hij te allen tijde weet waar welke partij is en wat er mee is gebeurd. De telers leveren hun aardappelen aan in hun eigen kisten, die na het opzakken weer retour gaan. Zijn eigen kisten worden niet ontsmet, maar dat is op zijn bedrijf nog niet noodzakelijk, meent Dijkstra. Hij spuit ze goed schoon en laat ze een dag op de wind drogen. „Dat moet voor mij voldoende zijn.” Zijn kisten verlaten zijn erf niet. „Daar waken we voor. Als er geleverd of afgeleverd wordt, gaat dat los gestort of in bigbags.”

Hij is ook scherp op de vrachtwagens die bij hem op het erf komen. Hij ziet tot zijn blijdschap dat ook de transportbedrijven zich meer en meer achter het hygiëneprotocol scharen. „Vrachtwagens moeten schoon zijn, anders mogen ze hier niet laden.” Hij heeft wel eens een vrachtwagen weggestuurd, omdat die niet schoon genoeg was. „Dan zat er nog grond in of een restje aardappelen.” Zo probeert hij alles te doen om een introductie van ring- of bruinrot op zijn bedrijf te voorkomen. „Maar”, realiseert hij zich terdege, „dit alles geeft geen garantie dat ik het niet krijg. Je hebt er soms geen vat op, en dat is het verraderlijkste.” ■